

Poolse Postwaardestukken: voor elk wat wils

Wie eens iets anders wil gaan verzamelen, zou kunnen beginnen met Poolse postwaardestukken. Je komt ze overal voor een paar (euro)centen tegen. Wie denkt dat het simpel is een complete verzameling te krijgen, komt bedrogen uit. In het jaar 2000 was het aantal hoofdnummers voor briefkaarten de 1250 al gepasseerd. Vergelijk dat met Nederland met iets meer dan 300 hoofdnummers en het probleem is duidelijk. Maar in de beperking toont zich de meester. We noemen hieronder een aantal mogelijkheden om een collectie aan te leggen.

1. De gewone uitgiften met afwijkingen

Na het uitroepen van de Poolse Staat in 1918 begon men met de situatie dat er oude Duitse en Oostenrijkse briefkaarten waren en verder niets. De snelste oplossing is dan: opdrukken vervaardigen. In zulke gevallen ontstaan er natuurlijk talloze plaatfouten.

Hetzelfde zien we omstreeks 1950 met onder andere de bekende "groszy" opdrukken. Daarnaast hebben we een groot aantal typen in de langlopende reeksen, vergelijkbaar met "Juliana Regina". Een gebied voor liefhebbers van het kleine detail, maar wel met een ruim budget.

2. Series beeldkaarten

Voor de Tweede Wereldoorlog zijn er enkele series beeldkaarten en enveloppen uitgegeven, dat wil zeggen eenzelfde zegelbeeld met aan de linkerkant een aantal verschillende afbeeldingen. Per serie slechts 1 catalogusnummer maar wel een groot aantal verschillende gelet op de afbeeldingen.

De eerste serie dateert uit 1931 met 32 stadsgezichten. De tweede uit 1933 met 32 fragmenten van het altaarstuk uit de Mariachi kerk in Krakau. Vervolgens nog twee series van respectievelijk 32 en 64 stadsgezichten.

Ten slotte een serie van 32 stuks uitgegeven op 1 augustus 1939 voor de stichting van het Poolse Legioen in 1914. De kaarten tonen beelden van het Legioen tijdens de Eerste Wereldoorlog. Op 1 september vielen de Nazi's Polen binnen zodat deze kaarten maar iets langer dan een maand gebruikt zijn.

Als we niet letten op het zegelbeeld - sommige series zijn met verschillende zegels en opdrukken uitgegeven - is het een hele sport om alle 192 afbeeldingen bij elkaar te krijgen.

3. Nieuwe kaarten, nieuwe mogelijkheden

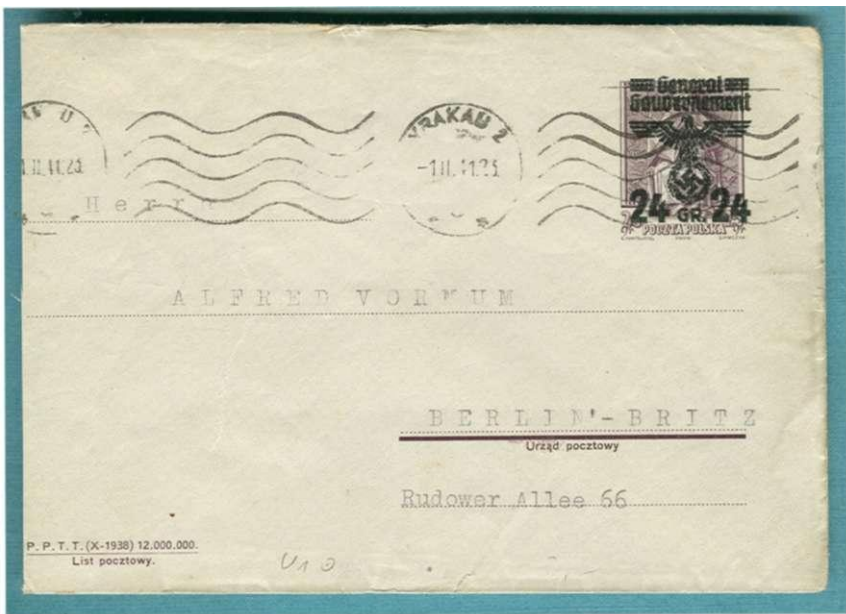
Begin 50er jaren begint men met de vormgeving van de Poolse postwaardestukken te experimenteren. Het zegelbeeld is niet langer een kopie van de gewone frankeerzegels. De kaarten worden nu hoofdzakelijk uitgegeven voor speciale gelegenheden; tevens wordt de linkerzijde gebruikt voor afbeeldingen. In een aantal gevallen wordt het zegelbeeld bij de afbeelding betrokken en ontstaat gewoon één grote afbeelding. Voorbeelden zijn de giraf op de kaart voor 100 jaar dierentuin Poznan en de complete boeken vanwege het 600 jarig bestaan van de Universiteit van Krakow.

De meest eenvoudige manier van verzamelen is natuurlijk op datum van uitgifte. Maar er zijn meer mogelijkheden. Met gemak kan een verzameling over de stad Krakow of over Copernicus worden opgebouwd. Daarnaast kunnen de kaarten uitstekend gebruikt worden in een motiefverzameling. Van een bekend onderwerp als "Vervoer" zijn er aardig wat te vinden. Wie zijn verzameling Danzig wil uitbreiden, kan met enig zoeken het nodige vinden.

4. Gestempeld of niet?

De postwaardestukken kunnen zowel gestempeld als ongestempeld worden verzameld. De moderne kaarten zijn echter vaak van een gelegenheidsstempel

voorzien en niet verstuurd. Wie dus op zoek gaat naar "echt gelopen" materiaal, zal een ware speurtocht moeten ondernemen. Maar de fraaie gelegenheidsstempels zijn een mooie aanvulling op het motief van de kaart. Motiefverzamelaars kunnen vanwege de drie aspecten (zegelbeeld, stempel en afbeelding) met deze kaarten meerdere kanten uit.

5. Tot slot

Er zijn in dit artikel natuurlijk een aantal zaken niet belicht, zoals tarieven en bijfrankeringen vanwege versturen naar het buitenland of de enorme inflatie begin 90er jaren. De periode tijdens de Tweede Wereldoorlog is interessant vanwege de opdrukken en de postwaardestukken van het Generaal Gouvernement. Zo zijn er nog legio mogelijkheden. Met een beetje creativiteit kan met een deel van de Poolse postwaardestukken een leuke verzameling worden opgebouwd. Vaak speelt het zoekwerk daarbij de belangrijkste rol en niet het geld.

J. Mulder